

Mededelingen over Nederlandse wolzwevers, waarbij een nieuwe soort voor onze fauna (Diptera, Bombyliidae)

door

B. VAN AARTSEN

ABSTRACT. — Communications on Dutch Bombyliidae, including a species new to the fauna, viz *Bombylius medius* (Linnaeus).

In 1963 verscheen in de serie Wetenschappelijke Mededelingen van de K.N.N.V. een deeltje van de hand van V. van der Goot waarin o.a. een overzicht van de Nederlandse wolzwevers (Bombyliidae) gegeven wordt. Sinds enkele jaren ben ik me voor deze zeer fraaie vliegen gaan interesseren en kan nu wat aanvullingen geven op de gegevens van Van der Goot.

Phthiria pulicaria (Mikan). Deze soort trof ik bij Overveen in 1974 eind mei in de duinen zeer algemeen aan. De kleine diertjes zijn moeilijk te vangen, maar als men zijn vangnet op de grond legt, gaan ze er graag opzitten en zijn dan uiteraard eenvoudig te verschalken.

Bombylius medius (Linnaeus). Fauna nov. spec. Van der Goot neemt deze soort in zijn determinatietabel op en zegt erbij „misschien in Nederland”. Zij is bekend uit de omliggende landen België en Duitsland. Er bleek inderdaad tussen mijn serie van *Bombylius discolor* (Mikan), waar *medius* uiterlijk veel op lijkt, een drietal exemplaren te zitten en wel van Cadier, 18.V.1971 en Bemelen, 12.VI.1972 en 18.VI.1976. De beharing op de buik is lichtbruin, in tegenstelling tot *discolor* die een zwarte buikbehang heeft. Maar ook de beharing op de bovenzijde van het achterlijf is duidelijk lichter.

Hemipenthes morio (Linnaeus). Deze fraaie vlieg kan plaatselijk en dan vooral in de duinen algemeen voorkomen. In 1979 vloog ze met duizenden in de Amsterdamse waterleidingduinen.

Thyridanthrax fenestratus (Fallén). Van der Goot schrijft dat deze prachtige bombylide na 1900 slechts drie maal is gevonden, namelijk in Brunssum, Laren (N.H.) en Hilversum. Gelukkig kan ik nu heel wat optimistischer geluiden laten horen. Bij Oldebroek vliegt ieder jaar een grote populatie op een heideterrein, met daartussen eveneens talrijk de al even fraaie *Exoprosopa capucina* (Fabricius). Maar ook bij Nunspeet, Elspeet en Leuvenum ving ik *Th. fenestratus*, daar echter slechts in enkele exemplaren.

Thyridanthrax afer (Fabricius) is in de duinen van Walcheren en Vogelenzang een gewone verschijning. Ook op een oud buiten bij Bentveld trof ik de soort in aantal aan.

Villa paniscus (Rossi). Deze soort vloog in de Amsterdamse waterleidingduinen in juli 1978 dicht bij de laatste duinenrij met honderden. Ook een aantal paartjes in copula werden waargenomen, evenals de baltsvlucht van de mannetjes. In de duinen van Walcheren vang ik de soort eveneens regelmatig.

Villa hottentotta (Linnaeus). Van der Goot zegt dat de soort uit ons land is vermeld, maar dat de determinaties twijfelachtig zijn. In mijn collectie bevinden zich echter drie exemplaren (één van Katwijk en twee van Valkenisse) die zonder meer aan de beschrijving voldoen.

LITERATUUR

Goot, V. S. van der, 1963. Tweevleugelige insekten - Diptera. De snavelvliegen - Rhagionidae, viltvliegen - Therevidae, mugvliegen - Cyrtidae en wolzwevers - Bombyliidae van Nederland. — *Wet. Meded. kon. ned. natuurh. Veren.* 46: 1-19.

Travertin 34, 8084 EH 't Harde.

DAGVLINDERWAARNEMINGEN VAN SCHOUWEN. Op 10.V.1980 vloog in mijn tuin een ♂ van *Anthocharis cardamines* (Linnaeus). Ik had de soort sinds 1975 niet meer gezien, ook toen overigens slechts één exemplaar.

Op 13.V bezocht een *Araschnia levana* (Linnaeus) mijn bloeiende *Alyssum*. Deze zag ik hier het laatst in 1960. De heer Lempke deelde mij mee, dat hij behalve deze slechts twee andere waarnemingen van *A. levana* in Zeeland kende: Westenschouwen, 21.VII.1958 (F. Berk) en Oostkappelle, 26.IX.1959 (A. Vlugg).

J. P. C. Boot, Duinwegje 31, 4328 LE Burgh-Haamstede.

HAUGUM, J. & M. LOW, 1978-1979. A MONOGRAPH OF THE BIRDWING BUTTERFLIES, vol. 1: 1-308, 277 tekstfiguren, 12 platen met kleurenfoto's van D. Wilson. Scandinavian Science Press Ltd., Klampenborg, Denmark. Prijs gebonden Dkr. 600. ISBN 87-87491-22-2.

Na een inleiding van ongeveer 30 pagina's, waarin een aantal algemene onderwerpen behandeld worden, volgt het systematisch gedeelte, dat uitsluitend gewijd is aan het genus *Ornithoptera*. Het genus *Troides* en verwante genera zullen nog volgen.

De *Ornithoptera*'s behoren ongetwijfeld tot de fraaiste vlinders die men zich maar denken kan en de bijzonder mooie kleurenfoto's doen deze schitterende dieren volkomen tot hun recht komen. Het werk is geen kijkboek, mooie foto's met een korte tekst, maar een gedegen wetenschappelijke publicatie, waarin de problematiek van de vele ondersoorten uitvoerig behandeld wordt. De talrijke tekstfiguren geven bijzonderheden van de vleugeltekening, afbeeldingen van het copulatie-apparaat, van rupsen en poppen en verspreidingskaartjes. De opmaak van het boek is perfect. Oorspronkelijk is dit deel in drie afleveringen verschenen, waarvan de derde al uitverkocht is, zodat zelfs de bibliotheek van de N.E.V. met een incompleet stel zit. Een nogal merkwaardige gang van zaken!. Van de nu complete gebonden uitgave zijn slechts 350 exemplaren gedrukt, wat de hoge prijs wel verklaart. — B. J. Lempke.

THE GENETICS AND BIOLOGY OF DROSOPHILA. M. Ashburner and T. R. F. Wright (eds), 1978. Vol. 2c. pp 1-617 Author index 22 columns. Subject index 42 columns. Species index 4 columns. Index of genetic variations 8 columns. ISBN 0 12 064942 X. Academic Press Inc. (London) Ltd. Price (bound) \$ 81.

Earlier issues of this series were discussed in Ent. Ber., Amst. 37 (5): 71; 37 (7): 108; 38 (10): 159 and 39 (12) 191. The following topics are dealt with in the present volume: Malpighian tubules, rectal papillae and excretion (Wessing and Eichelberg); Ageing (Lamb); Embryonic development-descriptive (Fullilove and Jacobson); Pattern formation in imaginal discs (Bryant); Scanning electron microscopy of the adult of *Drosophila melanogaster* (Hodgkin and Bryant); Clonal analysis of *Drosophila* cuticular patterns (Postlethwait); Mutational dissection of imaginal disc development (Shearn); Imaginal discs: determination (Gehring); Transdetermination (Hadorn).

The importance of these series for biologists need not to be emphasized again. The many photographs of developing eggs and of sections through eggs as well as the scanning photographs of various parts of the adult merit special mention. — G. G. M. Schulten.

SOCIAL INSECTS, vol. 1, 1979. Henry R. Hermann, ed.; pp. XV, 437; ca. 1150 refs., index 45 kolommen. Academic Press, London. ISBN 0-12-342201-9. Prijs (gebonden) \$ 36.00.

Dit is het eerste deel van een trilogie over sociale insecten, en behandelt vooral moderne inzichten over sociaal gedrag van insecten. Deel twee zal gaan over gedrag en systematiek, en deel drie zal gewijd zijn aan een gedetailleerde bespreking van de eusociale groepen. Het onderhavige deel begint met een zeer leesbare en compacte inleiding tot het gehele probleem door de editor zelf. Natuurlijk gonst het boek van de sociobiologie, en dit komt vooral naar voren in de bijdragen van Staar (origin and evolution of insect sociality) en Croizier (genetics of sociality). Het weinige dat de palaeontologie heeft bij te dragen wordt besproken door Carpenter en Hermann. Twee omvangrijke en goed opgebouwde bijdragen zijn van Baroni Urbani (territorialiteit) en Brian (kasten, werkverdeling). Een hoofdstuk over larven (Wheeler & Wheeler) maakt een nogal wijdloperige indruk. Het laatste artikel echter, van Kistner (over symbionten, in tegenstelling tot wat de titel belooft eigenlijk alleen Staphilinidae) is weer ongemeen fascinerend.

De verzorging van het boek is uitstekend, zoals we van Academic Press gewend zijn, en het is zijn relatief lage prijs zeker waard. — W. N. Ellis.